

hatý na minerálie, čímž podporován průmysl; jako ostrované vynalezli se Anglové v plavectví a tudíž majíce zboží nadbytek, vyváželi je ven a zároveň počali z dílů cizích přivážeti plodiny tamní, čímž se stalo, že vyrvali všecken obchod Holanďanům a Benátčanům, kteří sluli tehdy "dovozníky světa".

Obchod a průmysl zvedly Anglii na nynější stupeň blahobytu a slávy, takže dnes jest nejmocnější mocností námořní.

Ale zdá se, že hvězda slávy Anglie počíná hynouti. Hlavním důvodem a pramenem příjmů jest Anglii bohatá Indie. Před sto lety nikdo by si byl neodvážil ani pomyslet, že tato Indie může Anglii vyrvána býti. Indie spořádána jest vojensky tak, že třeba by bylo většího počtu vojska, aby Angličany vypudilo z Indie. A tento počet vojska nelze dopravit do Indie tak vzdálené, obzvláště ana Anglie vládne loďstvem nejmocnějším. Nyní však se mají věci jinak. Anglii povstal soupeř nový, který podobně jako Anglie se zmáhal a šířil.

Jsou to Rusové. I jim bylo zažiti krutých bojů a utrpení. Byliť hradbou západní proti útokům Pečeněhů, Kumanů, Mongolů a Tatarů. Po krutých a dlouhých bojích zmohli se nad nepřátely své Mongoly, vyhnali je ze sídel svých a dobyli sídel jejich. Za Ivana Hrozného počal boj velkolepý, který dal základy nynější rozšířnosti a moci ruské.

Car poraziv loupežné kozácké atamany rozešel je na vše strany. Jeden z těchto, Jermak Timofějev, odvážný, podnikavý a chrabý dobrodruh obrátil se s kozáky svými na Urál, vých. hranici Ruska s Asií. Zde obdržel pomoc od bratří Stroganových, kteří měli zde rozsáhlé doly na železo a slévárny. S těmito umluvil se Timofějev o vtrhnutí do Asie. Cety kozácké opatřeny ihned děly litými v slévárnách br. Stroganových a jinými zásobami, načež vytaženo proti Chanátům tatarským. Sibiř podrobena a postupem věku jeden Chanát tatarský za druhým přinucen ku poddání se bílému caři. Pak přinucena Čína k odstoupení držav svých Rusku, pak i Turecko k odstoupení držav svých v Asii, Kavkaz vzdor zoufalé obraně bojovných Oerkesů dobyt, Tekinci rovněž ač bránili se v tvrzích děly, poraženi gen. Skobelevem a ruské hranice dotkly se Afganistanu, stojícího pod ochranou anglickou. To stalo se na konci let 70 tých a oba mocní národové počali předvídati možnost srážky. Angličtí důstojníci putovali po severních krajích Afganistanu, aby střežili pohyby Rusů a aby upevnili několik oněch průsmyků vedoucích příkrými horami do sev. Afganistanu.

Ale ani Rusové nelenili; než-li se kdo nadál obsadili ruské sbory pohraniční území a několik průsmyků, které jim dávaly vždy mož-

nost vtrhnouti do země Afganské, kudy pak by mohli táhnouti přímo do krásné Indie. Nastal ruch a šum, hrozby s obou stran se střídali a svět celý přihlížel žádostivě na drama vyvinující se v střední Asii, kde dojíti mělo k válce mezi anglickou velrybou a ruským medvědem. Vše očekávalo každou chvíli srážku. Ruské vojsko pod generálem Komárovem tábořilo na jedné straně, Afganci a Angličané na druhé straně řeky. Afganci zpupní a spolehajíce se na svou přesilu, přešli řeku a počali boj. Ale ruská pěchota je odrazila, kozáci pak porážku dovršili, rozprášivše Afgance na všechny strany. Ale tato zkušenost schladila bojechtivost Anglie i Afganců. Učiněn mír a sporné průsmyky, kudy vede cesta do Asie, přepuštěny Rusům.

Mír však tento posloužit má pouze k tomu, aby obě strany lépe se připravily. Anglie staví dráhy vedoucí na sever, aby v době potřeby rychle sehnala zástupy své na severu Indie a zároveň vyjednáním a úplatky hledí dostati mocnou a ohromnou Čínu a Persii na svou stranu, by Rusko pak zapletlo se do války s dvěma neb třemi státy. Ale ani Rusko nelení. Na moři kaspickém staví se parníky ku dopravě vojska na východ. Dráha zákaspická se zdokonaluje a na místech pohraničních, jak proti Číně, tak proti Afghanistanu staví se tvrže. A i diplomacie ruská pracuje úsilovně. Persie vstoupila v obchodní a přátelské styky s Ruskem a lid rozčilen nedávno špinavým kouskem kapitalistů anglických, kteří pokusili se zakoupiti monopol tabáku v Persii, jest rozhodně na straně Rusů. Podobně i Čína, která před nedlouhým časem zdála kloniti se k Anglii, nachyluje se více k Rusku, neboť to jedině za posledních bouří protikřesťanských v Číně nečinilo na Čínu nátlak a nehrozilo válkou, což se ovšem dělo úmyslně od diplomacie ruské. Tím opět ztratila Anglie naději na podporu Číny, srazili se s Ruskem a afganský emir sám dříve Rusům nepřátelský, podezříván jest dnes Angličany, že jest v tajném dorozumění s Rusy. —

Tak zdá se, že uzrává plod zasetý bezpříkladnou krutostí Angličanů, neboť v případě války indské vzbouří se se snad i ten 200millionový tak dlouho Angličany týraný, odíraný a vyssávaný národ. Jediná naděje pak zbývá Anglii a ta jest, že Rusko zapleteno jsou i do rozmíšek evropských hlavně do politiky otázky východní srazí se s trojspolkem. Na porážce Rusů ve válce s trojspolkem závisly jsou všechny naděje Angličanů. Proto i Anglie, která se válce vždy vyhýbala a omezovala se pouze, že poraženému vzala a osadila kolonie, zasahuje dnes přímo do politiky evropské a chce přímo účastniti se války se spojenci svými, čímž ovšem bude Francii a

Rusku bojovati proti čtyřem. Ale ani toto nevyklučuje možnost, že Rusové, třeba zapleteni ve válku evropskou, nepokusí se o dobytí Indie. Vojsko ruské, kromě posádek asijských, postavilo by se proti vojákům rakouským a německým, posádky pak řadového vojska, staženého z pevností asijských a pluky kozácké sesílené brannou pomocí bojovných kmenů střední Asie, jako Kurdů, Tekinců, Kirgyzů a Afganců, jimž vpad do úrodné a bohaté Indie zdá se býti zlatým snem, vydali by se na pochod do Indie.

Že by ruská Sibiř poskytla množství dobrovolníků vojensky cvičených, není pochyby. Vojska britická, jednak domorodá jednak anglická, čekala by je na severu Indie někde před Pamirem. Zde rozhodla by se bitva, kterou zároveň by se rozhodlo, kdo vládnouti má Indii, zda Rus či Angličan. Jediná porážka Angličanů a postup Rusů přivedly by celou Indii v plamen vzpoury.

Ztráta Indie by měla ovšem pro Anglii význam ohromný. Nemohla by déle vydržovati veliké loďstvo, neboť neměla by pak takových příjmů. Nemajíc pak velikého loďstva, nemohla by chrániti osad svých a tyto brzy dostaly by se v moc národů jiných. Osady africké dostaly by se do moci Němců neb Francouzů a ztratily by brzy anglický ráz, jako jej snadno nabyli. Osady v Asii podobně přišly by v moc národů jiných, Australie pak odtrhla by se úplně od Anglie a dala by si ústavu svou, jako se již o to pokoušela. Z Anglie pak stal by se stát druhé a snad i třetí třídy, jako jest dnes Španělsko neb Švédsko, které kdysi podobně hrály prim v úloze světových dějin. Severní Amerika a Australie však zůstaly by ovšem a zůstanou asi zeměmi obydenými obyvateli anglicky mluvícími, podobně jako někdejší nadvláda Španělska a Portugalska zanechala po sobě jižní a střední Ameriku a Záp. Indii obydené lidmi španělsky mluvícími.

Stane-li se tak a bude-li Anglie poražena v Asii, trojspolek pak v Evropě, nabude i národnostní mapa evropská jiné tvárnosti.

Z několika národů slepované Rakousko by podlehl a roztrhlo se docela, neb změnilo by se tak, že přirozená většina Slovanů zmocnila by se vlády. V případě prvním vytvořila by se ze zemí koruny české, k nimž by se připojila Slovač a snad i části Polska, takže by vynikla ve středu Evropy, ryze slovanský stát, v němž by ovšem řeč národa nejvzdělanějšího slovanského, a to jsou Čechevé, nabyla vrchu v celé oné říši. Že by se tak stalo, nasvědčuje, že kdekoli jiný národ slovanský stýká se s Čechy, rychle přiučuje se řeči české. Pak by ovšem řeč česká značně se rozšířila a Čechy snad staly by se říší, která za dobré správy daleko by vynikla nad říši, která za Bolesla-

va neb Ottokara byla, Jih pak spojen v jedno tvořil by velikou říši jihoslovanskou srbsko-chorvatskou, k níž náleželo by Chorvatsko, Slavonie, Dalmácie, Banát a Báčka Bosna i Hercegovina, Srbsko, Černá Hora, Makedonie i Thrácko, po případě i Bulharsko, ač nepostavilo-li by se toto poslední v čelo této federace, ježto se musí uznati, že lid země této jest nad jiné podnikavější a vzdělanější žádostivější. Ovšem jest počítání toto do budoucnosti nejisté a závislé od výsledku války evropské. Ale v případě výhry Francie a Ruska jest jistým, že přemožené moci trojspolku budou nuceny postoupiti část svých držav vítězům. Francie odškodnila by se Elsaskem a Lothrinskem a snad i územím některým Itálie, Rusko odnětím některých zemí Německu a Rakousku. Země tyto ohromná říše ruská, která se tlačí vši silou k pozeňvané Indii, nepotřebuje a proto by hleděla utvořiti stát spřízněný, který by držel v šachu Německo a Uhry.

K tomu utilo by jej nebezpečí které hrozí mu nyní, když Německo a Rakousko spojeny ohrožují Rusko. Že Francie by s tím souhlasila, jest jisto, neboť i jí by bylo vhodným, kdyby někdo udržoval výbojně Germány od nového roztažování se.

Jsou však ještě dvě možnosti. — Prohra Ruska a Francie značila by oslabení Francie, zatlačení Ruska dále na východ z provincií ruských a obětování živlu slovanského Němcům a Maďarům, ač nestalo-li by se potom Německo příliš mocným a německví v Rakousku příliš chtivým spojení se s Německem, takže by nezbyvalo Rakousku, než podporovati živly slovanské proti výstředním živlům německým.

Třetí možnost, která při velkém obratu evropském by nastati mohla jest: *Revoluce*.

Lid stíněný, na kraj bídy a zoufalství přivedený, snadno rozlomí pak řetěz nyní železně jej poutající. Za hromového hluku války stojí trůny na nejvykladějších základech. Zápach krve, řev bitev utlumuje sice cit člověka a méně jej v dravce, ale zároveň i otroku dává touhu po svobodě a povážíme-li, že ty milionové armády jsou pouze vojenští otroci, a ti kdož doma jsou, že jsou otroky zákonů spracovaných bohatými a mocnými knížaty na udržení lidu na úzdě, pak snadno můžeme i říci, že povstání v onen čas vypuklé vedlo by k převratům důležitějším a dalekosáhlejšími nežli válka.

Následky revoluce, jaké ústavy a zařízení, státní i občanská by nastaly, nelze psáti.

Mnohoť jest společností sociálních, které prohlašují tu neb onu formu státní, která se od nynějších ovšem valně liší, za správnou. Pravdě se však podobá, že by po vítězném povstání nastaly spory i války mezi přívrženci různých těchto učen, jako se to dělo ku př. v revoluci pařížské.